

Nota hondenbeleid 2007

Inleiding

Het hebben van een hond kan een belangrijke bijdrage leveren aan de gezondheid en het welzijn van de mens. Maar niet elke hondenbezitter beseft dat de aanschaf van een hond ook verplichtingen met zich meebrengt. Een belangrijke verplichting is het opruimen van de hondenpoep, zodat een ander daar geen last van ondervindt. Dat gebeurt lang niet altijd en overal en daarom staat overlast van hondenpoep in veel plaatsen in Nederland, en ook in veel Leeuwarder wijken, op ergernis nummer één. De mentaliteit van 'daar betalen we toch belasting voor, ze ruimen het maar op' is in wezen de essentie van de hondenproblematiek. Een andere belangrijke verplichting is het aanlijnen van de hond. Veel hondenbezitters laten de hond gewoon los lopen onder het mom van 'hij doet niets hoor' of 'dat doet hij anders nooit'. De objectieve dan wel subjectieve veiligheid van de medeweggebruikers is dan wel in het geding. We moeten dus terug naar een situatie dat het normaal is dat hondenpoep door het baasje of de begeleider wordt opgeruimd en dat honden gewoon aangelijnd zijn. Zoals later in deze nota ook blijkt is dat een mentaliteitskwestie en moet het gedrag van de hondenbezitter veranderen. De hondenbezitter moet zijn/haar verantwoordelijkheid kennen en er naar handelen. Het moet ook normaal gevonden worden dat mensen elkaar aanspreken op het gedrag als er onverhoopt eens iets fout gaat. Geconcludeerd kan worden dat wanneer alle hondenbezitters zich aan hun normale verplichting zouden houden de gemeente geen hondenbeleid zou hoeven te voeren.

De kern van het hondenbeleid is dus het gedrag van de hondenbezitter in positieve zin te beïnvloeden. De overheid kan daarin een faciliterende rol vervullen. Volgens de Stichting Nederland Schoon is de meest succesvolle methode om de drie V's te hanteren van Voorlichting, Voorzieningen en Verbaliseren. Als de gemeente één van de drie V's weglaat wordt de kans op een succesvol hondenbeleid een stuk kleiner. Dezelfde methode geldt overigens ook voor de zwerfvuilproblematiek. Als de gemeente (poep)bakken plaatst en er is geen voorlichting over de aanwezigheid en het gebruik van de bakken en er volgen geen sancties als men de poep naast de bak laat liggen is het plaatsen van bakken zinloos.

De rol van de gemeente zit hem dus in het vergroten van de kennis over het hebben van een hond, de spelregels ten aanzien van het hondenbeleid en de aanwezigheid en het gebruik van de voorzieningen in de gemeente. De kunst is de kennis op een dusdanige manier over te brengen op de hondenbezitter dat dit leidt tot een positieve houding.

De acceptatie van de hondenbezitter zal ook groter zijn als deze ziet dat er met het geld van de hondenbelasting ook daadwerkelijk voorzieningen worden gerealiseerd. De gemeente kan hierin een belangrijke faciliterende rol vervullen door bijvoorbeeld poepbakken te plaatsen en losloopvelden aan te wijzen.

En last but not least is een adequate handhaving nodig om ook de meer notoire overtreders tot de orde te roepen. De maatregelen moeten gezamenlijk leiden tot een positieve houding van de hondenbezitter, een betere acceptatie van de spelregels en uiteindelijk een gedragsverandering die leidt tot een schonere stad.

Uit bovenstaande kan en mag niet geconcludeerd worden dat alle hondenbezitters notoire overtreders zijn. Veelal is het zo dat de meerderheid zich aan de spelregels houdt maar dat een kleine groep overtreders het negatieve beeld bepaalt. De kunst is een beleid te voeren dat leidt tot reductie van de groep overtreders.

In deze nota zal worden ingegaan op:

- evaluatie huidige beleid
- evaluatie pilots Vosseparkwijk en Bloemenbuurt/Oldegalileën
- het burgerinitiatief van de Gebeten Hond
- voorstellen nieuw beleid, financiering en fasering

Aanleiding nota

Er zijn diverse redenen om het huidige hondenbeleid te herzien.

Huidig beleid

De eerste reden is dat de huidige voorzieningen niet allemaal effectief gebleken zijn en dat het beleid niet altijd doelmatig is geweest. Hondenuitlaatstroken schieten hun doel voorbij en zijn moeilijk schoon te maken. De losloopterreinen voldoen niet aan de nodige kwaliteitseisen en hebben ook onvoldoende status daar ze nooit door B&W zijn vastgesteld. De huidige poepbakken zijn minder geschikt voor permanente plaatsing in stedelijke omgeving vanwege mogelijke stankoverlast.

Ook de handhaving kan mogelijk effectiever door een meer gerichte inzet. Daarnaast moet goede voorlichting zorg dragen voor een maximale benutting van de voorzieningen en het voorkomen van overlast. Volgens het wijksignaleringssysteem is overlast hondenpoep nog steeds in veel wijken de grootste ergernis. Kortom het is zaak om het huidige beleid te evalueren en met verbetervoorstellen te komen.

Pilotwijken

Een tweede reden is dat wijkpanels met veel overlast van honden en hondenpoep hun wijkbudget graag willen inzetten voor onder andere poepbakken in de wijk. Met twee wijkpanels is in 2005 afgesproken om in 2006 een pilot te houden om te kijken welke bakken het meest bijdragen aan een schonere wijk. Het betreft de wijkpanels Vosseparkwijk, die een systeem heeft van ondergrondse bakken aangesloten op de riolering en het wijkpanel Bloemenbuurt/Oldegalileën met bovengrondse bakken met zakjesdispensers. Daar de Gemeente Leeuwarden nog geen beleid heeft vastgesteld zijn de MTV-wijken en Westeinde inmiddels ook overgegaan tot het plaatsen van ondergrondse bakken. Andere wijken wachten eerst besluitvorming rond de uitkomsten van de pilots af.

Burgerinitiatief Gebeten Hond

De derde reden is het burgerinitiatief van de actiegroep “De Gebeten Hond”, dat in het voorjaar van 2006 is aangeboden aan de raad. De Gebeten Hond, inmiddels een vereniging met leden, wil de belangen van de hondenbezitters in Leeuwarden vertegenwoordigen. Ze pleiten o.a. voor het afschaffen van de poepstroken, het aanbrengen van meer bakken en het realiseren van meer en grotere losloopegebieden en –routes, zo mogelijk met venstertijden. Daarnaast willen ze het imago van de hond verbeteren en van de hondenbelasting een doelbelasting maken. Het initiatief van De Gebeten Hond moet worden afgewogen tegen de uitkomsten van de evaluatie hondenbeleid 2001 – 2006 en de evaluatie van de pilots. Daarnaast spelen financiële aspecten een rol en is er vaak sprake van tegengestelde belangen.

Collegeprogramma 2006 – 2010

In het collegeprogramma wordt melding gemaakt van het besteden van de opbrengst hondenbelasting aan de aanpak van de overlast hondenpoep. Dit komt in grote lijnen overeen met het voorstel ‘hondenbelasting als doelbelasting’ van de Gebeten Hond. De daadwerkelijke invoering is afhankelijk van de financiële positie en de prioritering die door B&W en de raad in de nieuwe beleidsvoorstellen wordt ingebracht.

Evaluatie huidige beleid

Het huidige hondenbeleid is vastgelegd in de hoofdlijnennotitie 2001 en in de Algemene Plaatselijke Verordening Leeuwarden 2003 (APV, art. 2.4.17 t/m 2.4.20). Bovengenoemde artikelen hebben o.a. betrekking op loslopende honden, verontreiniging door honden en gevaarlijke honden. In deze nota zal met name worden ingegaan op loslopen, de verontreinigingen en het beleid van de 3 V's, te weten Voorlichting, Voorzieningen, en Verbaliseren.

Losloopbeleid

In Leeuwarden geldt een aanlijnplicht op grond van de APV art 2.4.17. Sommige straten, stegen waar dat met borden is aangegeven zijn verboden voor honden. Ook kinderspeelplaatsen, zandbakken, speelweiden recreatieterreinen en stranden zijn verboden voor honden.

Er is geen ontheffing mogelijk op de aanlijnplicht, maar hier komen wel regelmatig verzoeken voor binnen, bijvoorbeeld om gezondheidsredenen of omdat de hond goed onder appel zou staan. Een ontheffingsregeling kan op termijn worden overwogen bij een volgende apv-wijziging.

Wel is er de mogelijkheid de hond op speciale losloopevelden los te laten. In Leeuwarden zijn op dit moment ca. 25 dergelijke veldjes, die destijds in samenwerking met de panels zijn aangewezen. Bovendien zijn in de Groene Ster diverse locaties waar honden mogen loslopen of waar dat altijd is gedoogd.

De losloopterreinen zijn voorzien van paaltjes met opschrift "losloopegebied". Daar ook op de loslooplocaties opruimplicht geldt zijn de veldjes voorzien van poepbakken.

De huidige losloopterreinen leveren achteraf de volgende problemen op:

- Ze zijn nooit vastgesteld en hebben daarmee ook geen status. Als er een ontwikkeling is in de wijk moeten de losloopterreinen het vaak ontgelden
- Er is veel onduidelijkheid over de begrenzing door het ontbreken van natuurlijke begrenzing en voldoende paaltjes. Het is vaak niet duidelijk waar de losloopstrook ophoudt. Bovendien gaan poepstroken soms geruisloos over in losloopstroken, hetgeen verwarrend is voor de hondenbezitters.
- De onduidelijkheid bemoeilijkt ook de juridische handhaving door de milieucontroleurs.
- Op diverse plekken bevinden losloopstroken zich in de berm van wegen en fiets- en voetpaden. Dit leidt tot confrontaties met andere doelgroepen en zo nu en dan ook tot ongevallen met name met fietsers. Sommige mensen durven niet gebruik te maken van sommige paden omdat ze de ontmoeting met honden te confronterend vinden. Het is dus zaak te kijken naar terreinen/stroken waar in mindere mate sprake is van confrontatie met andere doelgroepen en waar de veiligheid beter is gewaarborgd.

Conclusie: Het is zaak om te zoeken naar veiliger losloopterreinen die aan vooraf vastgestelde kwaliteitseisen en criteria voldoen. In de voorstellen van de Gebeten Hond wordt hier ook weer op ingegaan.

Goten en uitlaatstroken

Op grond van art. 2.4.18 van de APV is geregeld dat er een opruimplicht is behalve op door burgemeester en wethouders aangewezen plaatsen. In de APV waren tot voor kort de goten uitgezonderd. In de aanpassing APV voorjaar 2007 is door de raad de uitzondering voor poepen in de goot vervallen verklaard. Dit laatste was overigens ook al in de Hoofdlijnnotitie van 2001 voorgesteld, maar de maatregel was niet geëffectueerd. In de hoofdlijnnotitie 2001 is eveneens de mogelijkheid geboden uitlaatstroken voor honden aan te leggen, waar de hondenpoep niet opgeruimd hoeft te worden. Dit zijn als het ware voorzieningen om de hondenbezitter tegemoet te komen. Evenals met de losloopterreinen zijn de uitlaatstroken in samenwerking met de wijkpanels tot stand gekomen. Op dit moment zijn er ruim 50 uitlaatstroken, waarvan de meeste rond 2003 zijn aangelegd. Het was de bedoeling de uitlaatstroken één maal per week schoon te maken met een zogenaamde poepzuiger. Hoewel een deel van de hondenbezitters content was met de stroken bleek al snel dat er ook veel nadelen aanbleven. De nadelen zijn:

- De stroken bleken met name in de winter moeilijk schoon te houden. De bedoelde poepzuigmachine kon vanwege obstakels overal lang niet terecht. Bovendien zakte de machine in het natte winterseizoen steeds weg, zodat de gazons ook nog werden vernield. Alleen in de zomer lukt het schoonmaken redelijk met een maai-zuigcombinatie, die het gras met de uitwerpselen opzuigt, hetgeen vervolgens wordt afgevoerd. De stroken werden in de winter soms dusdanig smerig dat zelfs geen hond er een poot op wilde zetten.
- De stroken leidden tot veel klachten met betrekking tot hygiëne en aanblik. Ook namen de honden en hun baasjes het niet zo nauw met de begrenzing. Naast de strook en bijvoorbeeld 100 m verderop lag vaak net zoveel poep als op de strook zelf, zodat geconcludeerd kan worden dat de stroken hun doel voorbijschieten.
- Handhaving werd bemoeilijkt doordat niet altijd duidelijk was hoe breed de strook was en waar deze eindigde. Ook de verwarring met losloopstroken is in het geding.

Conclusie: De uitlaatstroken hebben onvoldoende gefunctioneerd. Het advies is daarom ook om deze af te schaffen. Nu ook de uitwerpselen in de goten moet worden opgeruimd ontstaat er duidelijkheid in beleid: Te allen tijde moet overal de hondenpoep worden opgeruimd.

Hondenpoepbakken

Op dit moment is het beleid om hondenpoepbakken te plaatsen bij losloopterreinen en langs drukbelopen routes. Ook in de dorpen Lekkum, Wirdum en Wytgaard staan hondenpoepbakken, daar deze dorpen destijds geen poepstroken wilden. Hiervoor worden de standaardafvalbakken gebruikt met een sticker met tekst 'hondenpoep in deze bak'. In totaal zijn er ruim 50 van dit type bakken aanwezig. De bakken worden wekelijks door Omrin geleegd, hetgeen in de zomerperiode een onfris karweitje kan zijn. In de Bloemenbuurt/Oldegalileën zijn in 2005/2006 in het kader van een pilot 15 bovengrondse bakken aangebracht met zakjesdispensers. In de Vosseparkwijk zijn in dezelfde periode als pilot 9 ondergrondse bakken aangesloten op de riolering aangebracht. De uitkomsten van de pilots worden hierna besproken.

Conclusie: De bestaande hondenpoepbakken leiden vaak tot stankoverlast. De pilots zijn aangegaan om andere methoden te onderzoeken.

Handhaving:

De handhaving is al lang het zorgenkindje in het hondenbeleid. Ook in de hoofdlijnennotitie van 2001 werd reeds gewezen op het feit dat in een stedelijke omgeving volgens de norm van de VNG één controleur op 25.000 inwoners is. In Leeuwarden waren dat in die tijd 2 fte en een voorstel tot uitbreiding naar 4 fte heeft het niet gehaald, zodat de handhaving met 2 fte onder de maat bleef.

In 2005 en 2006 is wel een slag gemaakt naar een effectievere handhaving. De productie van het aantal boetes voor overtredingen van aanlijnplicht en opruimplicht is explosief gestegen, te weten:

2003	ca. 5 stuks
2004	ca. 30 stuks
2005	ca. 300 stuks
2006	ca. 368 stuks

Ruim 80 procent van de bekeuring worden uitgedeeld voor loslopen en slechts nog geen 20 procent voor niet opruimen poep, daar het lastig is te betrappen op heterdaadjes. In een enkel geval wordt bekeurd voor aanwezigheid op plaatsen voor verboden voor honden.

Behalve dat het aantal bekeuringen drastisch is toegenomen is er ook sprake van een meer projectmatige aanpak. Vanaf 2006 worden op basis van meldingen via meld-desk en op basis van signalen, via o.a. de wijkpanels en eigen bevindingen van de milieucontroleurs, de probleemgebieden in kaart gebracht. Per probleemgebied wordt een projectplan gemaakt met een eerste en tweede verantwoordelijke controleur. De resultaten worden periodiek besproken en geëvalueerd. In dit kader is goede communicatie tussen Stadstoezicht, de sector Wijkzaken en wijkpanels van evident belang. In 2006 zijn hier positieve ervaringen mee opgedaan.

In de pilotwijken van 2006 is speciale aandacht besteed aan handhaving. In 2007 zal extra handhaving plaatsvinden in de MTV-wijken, omdat daar inmiddels 9 hondentoiletten zijn aangebracht. In de Mondriaanbuurt, een deel van de Bloemenbuurt en de Vrijheidswijk zal handhaving op projectmatige wijze plaats vinden in de eerste helft van het jaar. In de tweede helft moet er in overleg gekozen worden tot bijstellen van de aandachtgebieden.

Een meer gerichte inzet is debet aan een betere output, m.a.w. er is minder overlast van loslopende honden en hondenpoep. Daarnaast blijft uitbreiding van formatie gewenst.

Conclusie: Voortzetting adequaat beleid met gerichte inzet van de milieucontroleurs op projectmatige basis en het verhogen van het aantal boetes tot ca. 500 per jaar moet worden voortgezet. Uitbreiding van formatie milieucontroleurs blijft gewenst.

Voorlichting:

Voor een optimale implementatie van het hondenbeleid is, evenals adequate handhaving, een goede voorlichting essentieel. Jaarlijks wordt een communicatieplan gemaakt voor het hondenbeleid. In 2006 stond dit voor een groot deel in het teken van de pilotwijken. In 2007 is na de vaststelling van dit beleid een uitgebreide voorlichtingscampagne gepland. Hierbij kan gedacht worden aan:

- jaarlijks folders met regels hondenbeleid vertrekken aan hondenbezitters en nieuwe inwoners
- persberichten
- communicatie met wijkpanels en berichten in wijkkranten
- website aanpassen
- artikelen in Huis aan Huis of een Huis-aan-Huis info-pagina
- huis-aan-huis brief op buurt of wijkniveau
- voorlichting scholen i.s.m. vrijwilligers, wijkpanels en organisaties voor honden

Conclusie: Voortzetting van het huidige voorlichtingsbeleid

Meldingen:

Burgers kunnen hun meldingen over honden kwijt via de gemeentelijke Meld-Desk op telefoonnummer 233 8888. Meldingen hebben betrekking op hondenpoep, plaatsen van bakken of bordjes, loslopen, kapotte bakken en niet schoonmaken van uitlaatstroken. Veel meldingen worden afgehandeld door de handhaving ter plaatse tijdelijk te verscherpen. Met het plaatsen van bordjes “verboden voor honden” of “hier geen hondenpoep” wordt zeer terughoudend omgegaan. Na de vaststelling van deze beleidsnota kan er wel gerichter met wijkpanels worden overlegd, waar en wanneer welke bakken komen en wie deze betaalt.

Het aantal meldingen over honden over de laatste drie jaar:

2004: 45 stuks

2005: 85 stuks (waarvan 5 wensen)

2006: 102 stuks (waarvan 4 wensen)

De stijging hoeft niet te betekenen dat de overlast de laatste jaren toeneemt. Het is waarschijnlijker dat de meldingen steeds beter worden geregistreerd en dat de melders de weg naar de gemeente beter weten te vinden.

Conclusie: Meldingen zijn een goed instrument voor gerichte handhaving en voor inzicht in niet functionele en gewenste voorzieningen.

Evaluatie pilotwijken

De wijkpanels van de wijken Vosseparkwijk en Bloemenbuurt/Oldegalileën hebben in 2005 besloten om i.v.m. de grote overlast van hondenpoep een pilot op te zetten voor hondenbeleid in hun wijk. De gemeente heeft deze pilots ondersteund en er zijn afspraken gemaakt over het monitoren en de evaluatie. De pilot hield in dat de bestaande poepstroken in de wijk werden ontmanteld en dat daarvoor in de plaats poepbakken werden geplaatst, die grotendeels uit het panelbudget zijn gefinancierd. Door tegelijk de handhaving te intensiveren en extra voorlichting te geven moest dat inzicht geven in hoeverre dat zou leiden tot een schonere wijk. Daarvoor zijn in 2006 maandelijks tien locaties geschouwd. Tevens moet de evaluatie uitwijzen welk type bak als beste uit de bus komt.

Pilot Vosseparkwijk

De voorlichting in de Vosseparkwijk bestond o.a. uit persberichten, huis-aan-huis folder en info in het weekblad Huis aan Huis en info in het wijkkrantje. Tijdens de pilot zijn in het wijkgebouw 140 poepgrijpers gratis uitgedeeld. Voor de handhaving is een vaste milieucontroleur aangesteld met een vaste vervanger. In 2006 zijn in de wijk 25 boetes uitgedeeld, die vooral in het begin van de pilot zijn uitgedeeld. De laatste maanden van het jaar zijn er minder boetes uitgedeeld, omdat nagenoeg iedereen zich aan de regels hield.

Het wijkpanel Vosseparkwijk is in zee gegaan met Gap-hondentoiletten, inmiddels genaamd Gepp-hondentoiletten. In totaal zijn er 9 Gepp-toiletten geplaatst, waarvan 7 betaald uit het panelbudget en 2 uit het budget hondenbeleid. Het Gepp-hondentoilet bestaat uit een roestvrijstalen bovengronds zuiltje op een ondergronds betonbak met een inhoud van 280 liter. De put staat in verbinding met een trottoirkolk en met het riool, zodat de put regelmatig wordt schoongespoeld. Daar een deel van de poep wordt aangeboden in plasticzakjes zit in de put een filter, zodat plasticresten e.d. niet in het riool verdwijnen. De putten kunnen met een kolkenzuiger worden geleegd. Door op een pedaal te trappen opent zich een klep, zodat de uitwerpselen, bij voorkeur met een schepje of een papieren zakje in de bak kunnen worden gedeponeerd.

Gepp heeft samen met het panel een totaalplan gemaakt. Dit houdt in dat Gepp geadviseerd heeft over het aantal en de locaties van de bakken, maar ook actief heeft meegewerkt aan de communicatie in de wijk. Er is zelfs een speciale website opgericht voor de Gepp-wijken. (www.leeuwarden.hondenpoep.nl).

Vanaf het begin is er veel vertrouwen geweest in het product. Het vertrouwen is gebaseerd op de vriendelijke uitstraling van het product, het design, de milieuvriendelijke werking en de duurzaamheid. Ook het onderzoek in andere gemeenten door een extern bureau in opdracht van Gepp laat niets te wensen over. Volgens onderzoek in de gemeente Wymbritseradiel blijkt dat 61 % van de respondenten aangeeft dat de overlast van hondenpoep is afgenomen door het plaatsen van hondentoiletten. Van de hondenbezitters is dit percentage 72%. Van de ondervraagden geeft 70 % aan de bakken altijd of regelmatig te gebruiken. Monitoring in de Vosseparkwijk door maandelijkse schouw geeft uiteindelijk het volgende objectieve beeld in de wijk:

Schouw hondenpoep pilot Vosseparkwijk 2006

Schouwlocatie:

		22.02	29.03	12.05	14.06	19.07	23.8	27.9	1.11
Westerparkwijk/Molenstraat	Plantsoen	1	1	2	3	1	3	2	4
	alg. indruk	1	2	3	3	3	4	3	5
Jeue de boulesbaan	Gravel	3	2	4	4	4	4	4	4
	alg. indruk	3	3	4	4	5	5	5	5
Wilhelminaschool	Rond bomen	1	1	2	1	2	2	2	2
	alg. indruk	1	1	2	2	3	4	3	3
Engelseplein	Plantsoen	2	2	3	3	3	1	3	4
	alg. indruk	2	3	4	3	3	2	4	5
P.C.Hoofstr/Coornh.str.	Plantsoen	1	1	3	1	3	2	1	4
	alg indruk	1	2	3	2	4	3	2	4
A.Dekenstraat	Speelveld	2	4	4	4	4	4	4	4
	alg indruk	2	4	5	5	5	5	5	5
FEC	Plantsoen	1	1	4	4	2	1	3	3
	alg indruk	1	2	3	4	3	3	4	4
Ruusbroekstraat	Plantsoen	3	3	3	3	3	3	3	4
	alg indruk	3	3	4	4	4	4	4	5
Spiegelstraat	Speelveld	4	4	4	3	4	3	3	4

	alg indruk	4	4	4	4	5	5	5	5
Totaalscore:		36	43	61	57	61	58	60	74

Beoordeling:

5 zeer hoog niveau
4 hoog niveau
3 basis niveau
2 Laag niveau
1 zeer laag niveau

Een gemiddeld basisniveau zou zijn 9 (locaties) keer 2 (elementen) keer 3 (basis) = **54**.

Volgens de eerste schouw werden totaal 36 punten gescoord hetgeen overeenkomt met een gemiddeld laag niveau. Daarna zit er duidelijke progressie in de score. De pilot werd afgesloten met 74 punten, dat iets meer is dan een hoog niveau (72 punten). Op de meeste locaties was toen ook nagenoeg geen poep te vinden. Op de stoepen is helemaal geen poep meer gevonden. Objectief gezien is het beeld in de wijk tijdens de pilot aanzienlijk verbeterd. Ook werden er geen loslopende honden meer aangetroffen.

Aan de maandelijkse schouw werd deelgenomen door vertegenwoordigers van de sector Wijkzaken, milieucontroleurs en het wijkpanel Vosseparkwijk. Eénmaal hebben vertegenwoordigers van De Gebeten Hond en de Kynologenclub Friesland aan de schouw deelgenomen.

Op 1 november 2006 zijn de resultaten van de pilot Vossenparkwijk geëvalueerd met het wijkpanel en de milieucontroleurs. Hier werd door de aanwezigen het volgende geconstateerd:

- De overlast door loslopende honden is sterk afgenomen. Vanuit de wijk komen diverse signalen dat de wijk veiliger is geworden.
- De overlast van hondenpoep is sterk afgenomen. Kinderen, maar ook de oudere jeugd geven aan dat ze nu eindelijk eens lekker kunnen spelen op de grasvelden. Op bepaalde plaatsen, zoals rond bomen, komt echter nog wel poep voor.
- Het gedrag van de hondenbezitters begint te veranderen. Aan het begin van de pilot was er een grimmige sfeer in de wijk i.v.m. de verscherpte handhaving. Dat sloeg later om in acceptatie van het feit dat het normaal is dat de hondenpoep wordt opgeruimd en dat de hond is aangelijnd. Dit komt overeen met onderzoek in Wymbritseradiel, waaruit ook blijkt dat hondenbezitters hun looproute aanpassen aan de locatie van de Gepp-toiletten.
- Het ontmantelen van de uitlaatstroken heeft tot weinig problemen geleid. Wel hebben door de grimmige sfeer in het begin zes wijkbewoners bedankt voor het lidmaatschap van de wijkvereniging.
- Sterke kanten van de pilot waren de samenwerking tussen gemeente, panel, Gebeten Hond en Kynologenclub. Daarnaast is de combinatie 'Voorzieningen', 'Verbaliseren' en 'Voorlichting' hier effectief toegepast. Naast voorzieningen als Gepp-bakken, moet ook gedacht worden aan de uitgedeelde knijpers. Het geheel van maatregelen heeft een mentaliteitsverandering teweeg gebracht.
- Zwakke kanten van de pilot zijn het ontbreken van losloopterreinen in de wijk, daar deze moeilijk te realiseren zijn in een dichtbebouwde stedelijke omgeving. Ook moeten de bakken vaker worden geleegd dan verwacht, daar te veel poep in plasticzakjes wordt aangeboden. De voorlichting ten aanzien van gebruik van papier, schepje of knijper (zonder plasticzakje) is te laat op gang gekomen en zal in de toekomst aangescherpt worden.
- Bewoners en gemeente vinden Gepp-toiletten een goede uitstraling hebben en passen in het straatbeeld. Ze zijn tevens gebruiksvriendelijk en vandalismebestendig, onderhoudsarm en stankvrij. Behalve het 2 á 4 keer per jaar legen is er geen omkijken na.
- Nadeel van de Gepp-toiletten is de relatief hoge investering in de aanschaf en het aansluiten op de riolering van ca. € 2.200/stuk. Daar staat tegenover dat vanwege de grote capaciteit met minder bakken per gebied kan worden volstaan. Minder bakken betekent echter wel minder servicepunten voor de hondenbezitters. Ook het verplaatsen van een bak die achteraf niet goed staat is kostbaar (ca. € 1.300).

Conclusie: De pilot Vosseparkwijk heeft geleid tot een schonere wijk, waar kinderen en jeugd weer naar hartenlust kunnen spelen op de grasvelden. Doordat de honden goed worden aangelijnd is de wijk ook veiliger geworden. Door het geheel aan maatregelen is een mentaliteitsverandering opgetreden bij de hondenbezitters, die zich nu beter bewust zijn van hun verantwoordelijkheid. Het Gepp-product is een duurzaam en functioneel product, relatief duur in aanschaf, doch relatief goedkoop in beheer en onderhoud.

Pilot Bloemenbuurt/Oldegalileën

De voorlichting in de wijk Bloemenbuurt/Oldegalileën bestond evenals in de Vosseparkwijk uit persberichten, huis-aan-huis folder en info in het weekblad Huis aan Huis en het wijkkraantje. De handhaving vond eveneens plaats door een vaste handhaver en een vaste vervanger. In de voorzomer was de handhaving door ziekte tijdelijk onder de maat hetgeen zich direct vertaalde in slechtere schouwresultaten. In totaal zijn in de Bloemenbuurt/Oldegalileën in 2006 32 bekeuringen uitgedeeld.

Het wijkpanel heeft hier gekozen voor bovengrondse bakken van Helms Milieutechniek, type Depomat. De mooi vormgegeven bak bevat een deponeergedeelte en twee zakjesdispensers.

In de wijk zijn 15 bakken geplaatst, waarvan 11 betaald uit het panelbudget en 4 uit het budget hondenbeleid.

Het wijkpanel zorgt voor het vervangen van de plasticzakjes en voor het dagelijks onderhoud, bijvoorbeeld als de dispenser hapert en er zakjes naast de bak terecht komen. Omrin zorgt wekelijks voor het ledigen van de bakken. Enkele bakken zijn dusdanig succesvol dat deze vaker geleegd moeten worden. De indruk is dat er ook hondenpoepoerisme is naar de wijk vanuit de o.a. de binnenstad.

Het actieve wijkpanel heeft wekelijks per bak het aantal gebruikte zakjes geregistreerd. Uitgaande van het gegeven dat elke hond gemiddeld twee tot drie maal daags wordt uitgelaten komt het panel tot het volgende verbruikpercentage van de zakjes:

180 dagen voor de pilot	10 % verbruik	Geen voorlichting en intensieve handhaving
1 ^{ste} 220 dagen van de pilot	37 % verbruik	Goede voorlichting en betere handhaving
laatste 61 dagen van de pilot	40 % verbruik	Handhaving nog iets aangescherpt
61 dagen na de pilot	27 % verbruik	Geen intensieve handhaving meer

Goede voorlichting en handhaving leiden dus wel degelijk tot een beter gedrag van de hondenbezitters, een beter gebruik van de bakken en een schonere woonomgeving.

Conclusie: Betere voorlichting en handhaving leidt tot beter gedrag hondenbezitters, een beter gebruik van de voorzieningen en een schonere woonomgeving.

Evenals in de Vosseparkwijk zijn tien locaties maandelijks geschouwd op de aanwezigheid van hondenpoep. Onderstaande tabel geeft de resultaten van de monitoring d.m.v. schouw aan.

Schouw hondenpoep pilot Bloemenbuurt/Oldegalileën 2006

Schouwlocatie		13.04	17.05	21.06	27.07	29.08	04.10	08.11
Oldegalileën bij gymlokaal	grasveld school	1	2	3	1	3	3	2
	alg. indruk	2	3	4	2	4	3	3
Mariahof voormalige poepstrook	grasstrook langs weg	1	2	3	2	2	3	2
	alg. indruk	1	3	4	3	3	4	3
De Werf langs Dkkumer Ee	Berm	1	1	2	1	1	1	1
	alg. indruk	3	3	3	3	2	2	2
Hoeksterplein	plantsoen	1	3	2	1	2	2	3
	alg. indruk	3	3	2	2	3	2	4
Hoekstersingel bij gracht	grasveld	1	1	2	1	3	3	3
	alg. indruk	3	3	2	2	4	4	4
Werkmanslust in bocht	groenstrook	1	2	3	3	3	3	4
	alg. indruk	4	3	3	4	4	3	5
Groningerstraatweg t/o 131	middenberm	1	2	2	1	1	3	1
	alg. indruk	4	3	3	2	2	4	2
Azaleastraat veld langs stoep	grasveld	1	2	1	1	1	2	1
	alg. indruk	3	3	2	3	2	3	2
Bijenhofstraat zz	boomspiegels	3	3	4	3	3	3	3
	alg. indruk	3	4	4	4	4	4	4
Gerbrandyweg t/o flat 145/147	plantsoen	1	2	1	2	2	3	2
	alg. indruk	3	3	2	3	3	3	3
Totaal score:		41	51	52	44	52	58	54

<u>Beoordeling:</u>	5 zeer hoog niveau	2 laag niveau
	4 hoog niveau	1 zeer laag niveau
	3 basisniveau	

Een gemiddeld basisniveau zou $10 \times 3 \times 2 = 60$ zijn.

Aanvankelijk blijkt uit deze tabel dat ook hier het beeld slecht was, maar later toch verbeterde. In juli zakte dat weer terug, waarna de handhaving is verbeterd. Daarna werd het beeld gemiddeld wel beter, maar de verbetering was minder spectaculair dan in de Vosseparkwijk. De oorzaak moet waarschijnlijk gezocht worden bij een kleine groep notoire overtreders, die meer tijd nodig hebben om hun gedrag aan te passen. De samenstelling van de schouwploeg bestond uit vertegenwoordigers van het panel en de sector Wijkzaken en Stadstoezicht.

Op 4 oktober 2006 is een eerste evaluatie gemaakt van de pilot samen met het wijkpanel en de milieucontroleur. Op 30 november is de evaluatie nader uitgewerkt, waarbij ook een medewerkster van HWL vertegenwoordigd was. Het volgende is geconstateerd:

- De overlast van loslopende honden is afgenomen waardoor de wijk veiliger is geworden.
- De overlast van hondenpoep is in zijn algemeenheid wel afgenomen, maar de resultaten zijn nog wisselend. De hondenpoepbakken worden wel steeds beter gebruikt (stijgingspercentage gebruik van 10 naar 40 %). Enkele bakken moeten zelfs twee maal per week geleegd worden, maar desondanks ligt in de nabijheid nog steeds poep in de grasstroken.
- Het gedrag van de hondenbezitters is voor een deel wel veranderd. Een ander deel moet nog over een drempel stappen om de poep daadwerkelijk op te ruimen. Hier is veel energie nodig om de mentaliteit van notoire overtreders om te buigen. De instelling van 'ik betaal toch hondenbelasting, dus ze ruimen het maar op' is bij de harde kern nog niet uitgebannen.
- Het afschaffen van de poepstroken heeft ook hier tot weinig problemen geleid.

- Handhaving blijkt van essentieel belang voor mentaliteitsverandering en gedrag hondenbezitters. Zodra de inzet handhaving tijdelijk iets minder is, worden er ook navenant minder zakjes gebruikt en wordt de wijk vuiler.
- Sterke kanten van de pilot zijn ook hier de combinatie van de 3 V's (Voorzieningen, Voorlichting en Verbalisering). Dit wordt door niet hondenbezitters, maar ook door een groot deel van de hondenbezitters positief gewaardeerd. De indruk is dat voorlichting via de scholen, o.a. een actie in het kader van de Himmelmike, positief heeft gewerkt.
- Zwakke kanten van de pilot waren de matige handhaving in de beginfase en de hoeveelheid werk, die zit in het vervangen van zakjes en het goed laten functioneren van de bakken. Het panel heeft dat in deze wijk overigens zelf goed opgepakt door er één tot drie keer per week bij langs te gaan. Ook het ontbreken van losloopterreinen in deze wijk wordt vaak genoemd.
- Voordeel van de Depomat-bakken is dat ze gebruiksvriendelijk zijn, stankvrij zijn, een goede uitstraling hebben en gemakkelijk verplaatsbaar zijn als de locatie niet geschikt blijkt.
- Nadeel van de Depomat-bakken is het intensieve beheer en onderhoud, waaronder het wekelijks legen en vervangen plastic zakjes, de kosten van aanschaf zakjes, de kosten van storten van alle hondenpoep als restafval en het nadelige milieuaspect hiervan.

Conclusie: Depomat bakken zijn een goed middel om de overlast van hondenpoep terug te dringen. Dit moet dan wel gepaard gaan met goede voorlichting en intensieve handhaving. Een steeds grotere groep hondenbezitters maakt gebruik van de bakken. Desondanks is een groep notoire overtreders nog niet overstag en zal gerichte handhaving ook in 2007 noodzakelijk blijven. Het feit dat de gehele inhoud van de bakken als restafval gestort moet worden is uit milieuoogpunt nadeliger dan bij Gepp-toiletten. De aanschaf van de bakken en het plaatsen ervan is een stuk goedkoper dan de Gepp-bakken en ze zijn gemakkelijker verplaatsbaar. Het beheer en onderhoud en de storkosten, alsmede de kosten van plasticzakjes maakt het gebruik weer duur. De totale exploitatiekosten van beide systemen zijn mede bepalend voor de te maken keuze in de toekomst.

Voorstellen Gebeten Hond

Op 27 maart 2006 heeft de actiegroep De Gebeten Hond een burgerinitiatief aangeboden aan de raad met voorstellen voor een beter hondenbeleid, te weten:

- Afschaffen van de uitlaatstroken
- Plaatsen van meer hondenpoepbakken
- Meer, grotere en zo mogelijk omheinde losloopterreinen voor honden
- Verbeteren van het imago van de hond
- Hondenbelasting inzetten als doelbelasting

Het College van burgemeester en wethouders heeft op 24 april 2006 in een brief aan de raad het volgende geadviseerd:

1. Voor het afschaffen van de uitlaatstroken en plaatsen van meer afvalbakken moeten eerst de pilots worden afgewacht en er moet overleg met de wijkpanels worden gevoerd. Eventuele meerkosten worden afgewogen middels nieuw beleid.
2. Omheinde losloopterreinen slechts in zeer beperkte mate toepassen. Over de losloopterreinen moet eveneens overleg komen met de panels en onderzocht moet worden hoe deze verantwoord kunnen worden ingepast.
3. Het verbeteren van het imago van de hond is primair een taak van de organisaties, maar de gemeente kan dat wel in de communicatie ondersteunen.
4. Hondenbelasting inzetten als doelbelasting; huidige situatie handhaven.

Op 7 juni 2006 heeft De Gebeten Hond haar voorstellen toegelicht tijdens een politieke markt.

Wat de losloopterreinen aangaat was de meerderheid tegen omheiningen en venstertijden. Een zorgvuldige inpassing wordt benadrukt en veiligheid bij wegen en (fiets)paden is geboden.

Het college heeft aangegeven te streven naar bestemmen van alle inkomsten hondenbelasting ten behoeve van het hondenbeleid aan het einde van de collegeperiode.

Afschaffen van de uitlaatstroken en het plaatsen van meer bakken.

Uit de evaluatie van het huidige beleid blijkt dat de uitlaatstroken vanwege disfunctioneren kunnen worden opgeheven. In de pilotwijken heeft het opheffen van de stroken ook niet tot problemen geleid. Ook wijkpanels hebben niet aangegeven deze te willen behouden. Voorgesteld wordt om de uitlaatstroken op te heffen en hier bakken te plaatsen. Het gaat om totaal ca. 80 bakken. Ook de nieuwe losloopterreinen moeten, evenals de bestaande losloopterreinen nu, van bakken worden voorzien. In totaal gaat het om ca. 70 bakken, die nu al voor een deel aanwezig zijn. Met de plaatsing van deze 150 bakken wordt een basisniveau in de wijken gerealiseerd. Daarnaast hebben wijken met veel overlast van hondenpoep extra bakken nodig. Zo hebben de Bloemenbuurt/Oldegalilileen (15), Vosseparkwijk (9), MTV-wijken (9) en Westeinde (5) geïnvesteerd in een netwerk van bakken in hun wijk vanuit het wijkbudget. Het voorstel is in de andere wijken eenzelfde werkwijze en taakverdeling te volgen als in de pilotwijken. In de dorpen, maar ook in een aantal wijken als binnenstad, Aldlân en Nijlân, zijn destijds geen uitlaatstroken aangelegd, omdat er geen behoefte aan was. Wel zijn in de dorpen Wirdum, Wytgaard en Lekkum standaard Bammensbakken met hondensticker geplaatst. Ook in deze wijken en dorpen zal de gemeente een basisvoorziening moeten realiseren die, evenals in de pilotwijken, kan worden aangevuld door de wijkpanels en de verenigingen voor dorpsbelangen. Welk type bakken waar geplaatst gaat worden hangt samen met de uitkomst van de pilots en de exploitatiekosten. In bijlage 1 zijn de aanschaf- en exploitatiekosten van 3 typen bakken weergegeven. Het jaarlijkse budget voor het onderhoud van de uitlaatstroken kan worden gebruikt voor aanschaf, beheer en onderhoud bakken.

Conclusie: Voorstel Gebeten Hond m.b.t. opheffen uitlaatstroken en het vrijkomende geld te investeren in extra bakken te honoreren.

Voorstel meer, grotere losloopterreinen, zo mogelijk omheind en met venstertijden.

Van omheinde terreinen was al eerder gemeld dat daar zeer terughoudend mee zal worden omgegaan vanwege beheer en onderhoudskosten en het beeld. Venstertijden, vooraf vastgestelde tijden dat honden mogen loslopen, zijn vanwege de duidelijkheid en slechte handhaafbaarheid niet gewenst en zullen daarom niet worden toegepast. De Gebeten Hond heeft op tekeningen aangegeven, waar zij graag loslooptgebieden wil hebben. Een gemeentelijk werkgroep heeft het voorstel beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

- Vrij liggende terreinen waar honden naar hartenlust kunnen spelen en rennen
- Terreinen niet confronterend met andere doelgroepen
- Terreinen moeten veilig zijn (niet grenzend of onderdeel van wegen en (fiets)paden)
- Terreinen moeten eenvoudig in te richten zijn met gebruik making van natuurlijk grenzen
- Omvang moet duidelijk markeerbaar en goed handhaafbaar zijn
- Rekening houden met natuur- en milieuwaarden en wetgeving als Flora en Faunawet

Hierbij bleek dat zowel de huidige losloopterreinen als de door de Gebeten Hond voorgestelde terreinen en stroken voor het grootste deel niet aan de voorwaarden voldeden. De overgebleven locaties zijn aangevuld met nieuwe loslooptlocaties, die zo veel mogelijk aan de criteria tegemoet komen. In een aantal gevallen wordt meegelift met stedelijke ontwikkelingen. Zo is de locatie van de af te breken tijdelijke studentenhuysvesting aan de Rengerslaan reeds aangemerkt als losloopterrein. In veel parken zijn of komen losloopterreinen, zoals Westerplantage, Julianapark, Vijverpark, Zamenhofpark en Abbingapark. In het laatste park is sprake van een omheinde loslooptplek. In het sportpark Nijlân en Kalverdijkje is discussie gaande om gronden, die nu verhuurd zijn aan Sport BV, over te dragen aan Wijkzaken, zodat in dat kader hier op termijn ook mogelijkheden ontstaan voor losloopterreinen. Nabij de van Loonstraat vindt op dit moment (maart 2007) nog overleg plaats met de gebruikers om te komen tot een definitieve loslooptlocatie. Ook het losloopterrein Zamenhofpark moet nog in de nieuwe planvorming worden ingepast. Aan de noordkant van de Bonkevaart wordt samen met het wijkpanel Vrijheidswijk gekeken of daar een loslooptlocatie kan worden ingepast samen met de functie spelen. In totaal zijn er ca. 30 losloopterreinen gevonden, waarvan enkele een tijdelijk karakter hebben i.v.m. een bouwbestemming.

Er wordt onderscheid gemaakt in losloopterreinen op:

- Stedelijk niveau (Groene Ster, Leeuwarder Bos en Froskepolle)
- Wijkniveau
- Buurtniveau

De terreinen op stedelijk niveau zijn het grootst en bedoeld als voorziening voor alle hondenbezitters in de stad. Daarna komen de terreinen op wijkniveau, die kleiner zijn en geschikt voor gebruik voor één of meerdere aangrenzende wijken. De buurtterreintjes zijn het kleinst en zijn vooral bedoeld voor de buurt.

De werkgroep heeft op diverse momenten overleg gehad met de Gebeten Hond over de invulling van de loslooptgebieden, maar ook met de Kynologenclub Friesland en de wijkpanels. Aangedragen alternatieven zijn getoetst aan de criteria. Dit heeft geleid tot een aantal aanpassingen, zodat de wensen van de wijkpanels en andere betrokkenen, voor zover deze kenbaar zijn gemaakt, zo veel mogelijk zijn gehonoreerd. Het tot stand

komen van het voorstel losloopterreinen is een moeizaam proces gebleken, daar er veel tegengestelde belangen in het geding zijn. De openbare ruimte moet tenslotte door meerdere partijen worden gedeeld. Een overzicht van de loslooplecaties is in bijlage 3 aan deze nota toegevoegd.

Conclusie: Het voorstel van de Gebeten Hond kan niet letterlijk worden geïmplementeerd, doch na een intensieve zoektocht en zorgvuldig overleg ligt er nu een losloopvoorstel, waar de Gebeten Hond zich in grote lijnen in kan vinden. Dat geldt ook voor de Kynologenclub Friesland en de wijkpanels. Een groot losloopterrein c.q. route op stedelijk niveau in de Groene Ster of elders rond de stad wordt overigens wel gemist. In zijn totaliteit is het nieuwe losloopvoorstel een upgradering van het huidige losloopleid. Zowel de hondenbezitter als de niet-hondenbezitter komen beter aan hun trekken.

Het verbeteren van het imago van de hond

Het imago van de hond laat helaas te wensen over, met name in een stedelijke omgeving waar veel overlast is van hondenpoep. Een deel van de hondenbezitters heeft dat imago zelf opgeroepen. Het verbeteren van het imago is dan ook primair een zaak van de hondenbezitters. Toch wil de Gemeente Leeuwarden in goede samenwerking met de hondenbezitters, de Gebeten Hond en de Kynologenclub een bijdrage leveren om een goed imago te ondersteunen. Zo zijn in de zomer van 2006 diverse berichten in Huis aan Huis gepubliceerd waarbij ook de positieve aspecten van de hond meer aandacht kregen. Het is de bedoeling met de komende aanpassing van de website m.b.t. het hondenbeleid ook links te maken naar sites van de Kynologenclub en de Hondenbescherming i.v.m. opvoeding, training e.d. Inmiddels is er op initiatief van de Gebeten Hond ook een soort burgerwerkgroep, waar vertegenwoordigers uit wijken en verenigingen aan deel nemen en waarin de belangen van de hond en hun baas centraal staan. Deze werkgroep voert periodiek overleg met de betrokken ambtenaren. De verwachting is dat door beter in te spelen op de wensen van de hondenbezitters het gedrag van de hondenbezitters positief wordt beïnvloed.

Hondenbelasting als doelbelasting

De Gebeten Hond heeft voorgesteld de hondenbelasting als doelbelasting te hanteren. Veel hondenbezitters ervaren het als onrechtvaardig dat hun belastinggeld niet voor hondenbeleid wordt aangewend. Ze willen daarom ook niet meewerken om de poep op te ruimen. Doelbelasting kan leiden tot een betere acceptatie. Volgens De Gebeten Hond zouden de middelen dan ook daadwerkelijk naar voorzieningen moeten gaan en niet naar zaken als handhaving. De Gebeten Hond spreekt over totaal € 400.000,- hondenbelasting. In de brief aan de raad van 24 april 2006 wordt gesproken over € 330.000,- hondenbelasting, waarvan € 190.000,- gebruikt wordt voor hondenbeleid inclusief handhaving en € 140.000,- wordt ingezet als algemeen dekkingsmiddel.

De financiën zien er echter afgerond als volgt uit:

Inkomsten hondenbelasting		380.000,-
Kosten kwijtschelding sociale minima	50.000,-	
Kosten inning en algemene kosten	40.000,-	
Netto beschikbare inkomsten		290.000,-
Naar algemene middelen		90.000,-
Naar hondenbeleid		200.000,-

Tijdens de politieke markt van 7 juni 2006 bleek draagvlak voor invoering van de middelen hondenbelasting te bestemmen voor het hondenbeleid. Het Collegeprogramma 2006 – 2010 hoofdstuk 79 (Financiën) maakt reeds melding van het besteden van de volledige opbrengst hondenbelasting aan de aanpak van de overlast van hondenpoep.

Samenvatting en conclusies

Leeuwarden heeft enige jaren geleden al een belangrijke stap gezet naar een beter hondenbeleid. Uit de evaluaties blijkt dat er nog wel veel te verbeteren valt. De pilots in de Vosseparkwijk en Bloemenbuurt/Oldegalileën geven inzicht in de resultaten van een gecombineerd beleid van goede voorzieningen, voorlichting en handhaving. Input vanuit de evaluaties geeft inzicht in de haalbaarheid van de voorstellen van de actiegroep De Gebeten Hond. Hierbij een samenvatting van de belangrijkste conclusies:

Losloopterreinen

De huidige losloopterreinen zijn nooit door B&W vastgesteld, doch dit is wel wenselijk i.v.m. de status. De situering en de inrichting van de huidige terreinen vertonen diverse gebreken, waardoor onduidelijkheid ontstaat voor de hondenbezitters en de handhavers. Nieuwe losloopterreinen moeten aan vooraf gestelde kwaliteitscriteria voldoen. Een verantwoorde inpassing, doelmatigheid en veiligheid zijn daarbij belangrijke items. In Leeuwarden wordt een stelsel van losloopterreinen voorgesteld op respectievelijk stedelijk- en wijk- en buurtniveau (totaal ca. 30 stuks). Hoewel niet alle wensen van de Gebeten Hond t.a.v. loslopen gehonoreerd kunnen worden, komt dit voorstel hun wel een eind tegemoet. Er wordt één omheinde locatie toegevoegd (Abbingapark).

Goten en uitlaatstroken

De ruim 60 uitlaatstroken zijn bedoeld als voorziening om de hondenbezitters tegemoet te komen maar hebben niet goed gefunctioneerd. In de pilotwijken blijkt dat ontmanteling van de stroken en het plaatsen van bakken nagenoeg geen problemen oplevert. Daar ook de opruimplicht in de goten van kracht is geworden in de aangepaste APV ontstaat daardoor duidelijkheid. Te allen tijde moet overal de poep worden opgeruimd. De uitlaatstroken kunnen worden opgeheven. Hier kunnen hondenpoepbakken worden geplaatst. Hiermee wordt het verzoek van de Gebeten Hond gehonoreerd.

Hondenpoepbakken

Standaard worden in Leeuwarden Bammensbakken met sticker gebruikt. Uit de pilots blijkt dat zowel ondergrondse Gepp-hondentoiletten aangesloten op het riool als bakken met plasticzakjes-dispensers een goede bijdrage kunnen leveren aan een schonere woonomgeving. De bakken met plasticzakjes produceren echter veel restafval en zijn daarom uit milieuoogpunt minder gewenst. Ook is het leveren en aanbrengen van zakjes een kostbare zaak, waardoor uiteindelijk dit type bak ook financieel minder gewenst is. Afhankelijk van de situatie en de beschikbare middelen hebben de ondergrondse Gepp-bakken de voorkeur. Per wijk is het wenselijk dat de gemeente een basisvoorziening realiseert ter plaatse van de vervallen poepstroken. Daar waar het logistiek en financieel mogelijk is zal hier gekozen worden voor ondergrondse Gepp-bakken. In andere gevallen en in tijdelijke situaties kunnen standaardafvalbakken met sticker worden gebruikt.

De wijkpanels kunnen desgewenst het netwerk uitbreiden met ondergrondse bakken conform de systematiek in de pilotwijken.

Voorlichting en handhaving

Om een daadwerkelijke mentaliteitsverandering te bewerkstelligen moet gewerkt worden aan de drie V's te weten Voorzieningen, Voorlichting en Verbaliseren. Als één V weg valt zal er niet eenvoudig een mentaliteitsverandering ontstaan. Als de voorzieningen er zijn moeten ook meerdere communicatiemiddelen worden ingezet. Hiervoor wordt jaarlijks een communicatieplan opgesteld. Informatie via de website met linken naar organisaties voor honden wordt steeds belangrijker. In de communicatie zal het imago van de hond in positieve zin worden ondersteund, zoals dat in 2006 reeds in gang is gezet.

Wat de handhaving betreft blijkt er verschil te bestaan in sommige buurten. In buurten met veel notoire overtreeders is meer inzet nodig om het gedrag van de hondenbezitters aan te passen.

In de toekomst moeten Stadstoezicht en Wijkzaken samen met panels en organisaties voor honden periodiek blijven overleggen over gerichte effectieve inzet van de milieucontroleurs. Meldingen vanuit Meld-desk zijn tevens van belang als input voor een adequaat handhavingsbeleid.

Ten aanzien van andere zaken m.b.t. honden is het van belang dat beide instanties periodiek overleg blijven houden met vertegenwoordigers van hondenorganisaties.

Samenwerken wijkpanels en verder aanpak

In de pilotwijken heeft een goede samenwerking tussen de panels en vertegenwoordigers van de sector wijkzaken en met Stadstoezicht geleid tot schonere en veiliger wijken. In deze wijken hebben de panels gezorgd voor een netwerk van hondenpoepbakken vanuit het panelbudget in hun wijk. De gemeente heeft als een soort basisvoorziening in elke wijk een aantal bakken betaald vanuit het hondenbudget o.a. op de locaties van de voormalige uitlaatstroken. In de MTV-wijken en Westeinde hebben de panels ook reeds geïnvesteerd in Gepp-

hondentoiletten, doch hier zijn de poepstroken nog in tact. Het is zaak de keuze van de panels hier te honoreren met het plaatsen van Gepp-bakken op de uitlaatstroken, zodra dit beleid is vastgesteld. Ook in de navolgende wijken zal de gemeente een basisvoorziening aanleggen in goed overleg met de panels. In de nieuwe wijken die kiezen voor een netwerk aan bakken moet, evenals in de pilotwijken, aanvullende voorlichting worden gegeven en een gerichte handhaving op projectmatige basis worden toegepast.

Hondenbelasting als 'doelbelasting'

Vanwege het onrechtvaardigheidsgevoel van de hondenbezitters heeft de Gebeten Hond voorgesteld de hondenbelasting als doelbelasting te gebruiken. Hondenbezitters zouden dan ook eerder geneigd zijn de hondenpoep op te ruimen.

Op dit moment wordt ca. € 90.000,- van de hondenbelasting gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Het voorstel is om deze middelen extra te bestemmen voor het hondenbeleid. Vanaf 2008 wordt één extra structurele formatieplaats voor handhaving voorgesteld. Hiervoor is structureel € 60.000,- op jaarbasis nodig. Met ingang van 2009 wordt voorgesteld om de resterende middelen (€ 30.000) in te zetten voor voorzieningen honden (met name aanschaf van Gepp-bakken). Besluitvorming hieromtrent vindt plaats door de raad in het kader van de integrale afweging nieuw beleid.

Voorstellen nieuw hondenbeleid

De evaluatie van het huidige beleid alsmede die van de pilots en de voorstellen van De Gebeten Hond, met in acht neming van eerder genoemde conclusies, leiden tot het volgende advies:

Advies:

- Vaststellen van de evaluatie van het huidige hondenbeleid alsmede de beide pilots.
- Aanwijzen van de in de bijlage 3 genoemde gebieden als losloopterreinen, waarbij de niet genoemde huidige losloopterreinen komen te vervallen.
- Eventuele wijzigingen in de aangewezen losloopterreinen te mandateren aan de directeur Stadsontwikkeling en -beheer.
- Het opheffen van alle huidige uitlaatstroken voor honden.
- Het aanbrengen van hondenpoepbakken ter plaatse van de te vervallen uitlaatstroken, met als gevolg dat over de gehele stad een basisvoorziening ontstaat gelijk aan de methodiek in de pilotwijken.
- Ter plaatse van de vervallen uitlaatstroken en op de aangewezen losloopterreinen en op een aantal nog nader aan te wijzen locaties, waar het logistiek mogelijk is, ondergrondse hondentoiletten aan te brengen aangesloten op de riolering en waar dat niet mogelijk is de standaard afvalbakken te plaatsen.
- De wijkpanels de mogelijkheid te geven het basisniveau van de voorzieningen in hun wijk uit te breiden met ondergrondse hondentoiletten en deze te betalen uit het wijkbudget conform de systematiek in de pilotwijken.
- De voorlichting over het hondenbeleid minimaal op het huidige niveau te handhaven. Hierbij is goede samenwerking tussen interne en externe betrokken partijen van belang, alsmede een positieve ondersteuning van het imago van de hond, waardoor een gedragsverandering bij de hondenbezitters wordt gestimuleerd.
- De handhaving t/m 2007 minimaal op het huidige niveau handhaven en gericht en doelmatig inzetten.
- Nieuw hondenbeleid alvast in te zetten vooruitlopend op de door de raad te nemen beslissing over de structurele inzet van de genoemde € 90.000,-. Indien de raad besluit deze middelen niet beschikbaar te stellen, kunnen de volgende onderdelen geen doorgang vinden:
 - het leveren, plaatsen en exploiteren van 50 van de 100 Gepp-bakken in 2009 en 2010;
 - het aanstellen van één extra fte voor handhaving hondenbeleid.

Integrale afweging nieuw beleid door de raad:

- De handhaving vanaf 2008 optimaliseren d.m.v. uitbreiding met 1 fte handhaving (€ 60.000,-);
- Het voorzieningenniveau vanaf 2009 verder uit te breiden met o.a. Gepp-bakken (€ 30.000,-).

Fasering en planning

Gelet op bovengenoemde adviezen aangaande de losloopterreinen en de uitlaatstroken stellen wij u de volgende fasering voor:

In 2007 worden alle uitlaatstroken opgeheven en ontdaan van bebordingen en paaltjes. In eerste instantie worden deze stroken voorzien van de standaard Bammensbakken. In de MTV-wijken, Valeriuskwartier en Westeinde worden op de uitlaatstroken totaal 10 Gepp-bakken geplaatst. Voor deze wijken wordt gekozen omdat deze wijken al een netwerk van Gepp-bakken hebben aangebracht, maar ter plaatse van de poepstroken nog hiaten ontstaan als deze komen te vervallen

De bestaande losloopterreinen, die niet in het nieuwe losloopvoorstel terugkeren, worden eveneens opgeheven en ontdaan van palen, borden en bakken. De nieuwe losloopterreinen worden rond dezelfde tijd ingericht.

In totaal worden in 2007 150 Bammensbakken en 10 Gepp bakken geplaatst.

In de periode 2008 kunnen in nader overleg met de wijkpanels 30 Bammensbakken vervangen door Gepp-bakken op definitief te bepalen locaties. In 2009 kunnen nogmaals 60 Bammensbakken worden vervangen door Gepp-bakken, mits er aanvullende middelen beschikbaar zijn gesteld voor nieuw beleid.

Met de panels zal steeds de optie besproken worden om het basisniveau van de gemeente aan te vullen met extra bakken te betalen vanuit het panelbudget.

Bammensbakken die vrijkomen door vervanging Gepp bakken kunnen elders in de stad weer worden ingezet als afvalvak in het kader van vervanging of uitbreiding.

Aan het eind van 2009 (na invulling van nieuw beleid) ziet het aantal bakken er dan als volgt uit:

Gepp bakken aangesloten op riool	ca. 123 stuks
Bammensbakken met sticker (waar geen riool is)	ca. 60 stuks
Depomat bakken (Bloemenbuurt/Oldegalileën)	<u>ca. 15 stuks</u>

Totaal

ca. 200 stuks

Eerder is gesteld dat in geval van Gepp bakken gemiddeld 25% bakken minder nodig zal zijn. Daar er naar verwachting ook in nu nog grijze gebieden bakken geplaatst moeten worden wordt vooralsnog van hetzelfde aantal uitgegaan.

Het is mogelijk dat het aantal bakken in 2009 hoger ligt doordat wijken hier ook in hebben geïnvesteerd vanuit het wijkbudget als aanvulling op de basisvoorziening die door de gemeente is gerealiseerd. Voor de planning en fasering en kostenramingen 2007 – 2009 wordt verwezen naar bijlage 2. Hieruit blijkt dat de voorstellen passen binnen de huidige beschikbare financiën tot en met 2007. In 2008 en volgende jaren is dit alleen mogelijk als de extra benodigde middelen in het kader van nieuw beleid worden toegevoegd aan het budget voor hondenbeleid. Het gaat hier om € 90.000,-, waarvan € 60.000,- vanaf 2008 wordt voorgesteld voor een extra formatieplaats handhaving en € 30.000,- vanaf 2009 voor extra voorzieningen.

De investeringen voor de Gepp-bakken kunnen worden gedaan vanuit routine-investering vanuit het budget bestrijding overlast honden.

Bijlage 1

Exploitatiekosten hondenpoepbakken

In het kader van het nieuwe beleid moet een keuze worden gemaakt uit de volgende 3 typen bakken:

1. traditionele afvalbakken met sticker “hondenpoep in deze bak”, type Bammens
2. ondergrondse hondentoiletten aangesloten op riool, type Gepp
3. bakken met zakjesdispensers, type Depomat

Afvalbakken type Bammens

- aanschaf	270,-	
- plaatsen	<u>100,-</u>	
Aanschafkosten totaal	370,-	(levensduur ca. 10 jaar)

Kosten op jaarbasis:

- kapitaallasten	55,-	
- legen 1x/wk	150,-	
- stortkosten 50 wk x 10 kg = ½ t x 146	73,-	
- technisch onderhoud en schoonmaken	<u>50,-</u>	
Totaal kosten op jaarbasis		328,-

Afvalbakken type Gepp

- aanschaf	1.300,-	
- plaatsen en aansluiten riool	900,-	
- voorbereiding en toezicht	<u>50,-</u>	
Investeringskosten totaal	2.250,-	(levensduur ca. 15 jaar)

Kosten op jaarbasis:	
- kapitaallasten	257,-
- legen 3x/jr x 15,-	45,-
- stortkosten 3x ¼ = 3/4 ton x 146	109,-
- technisch onderhoud/schoonmaken	<u>50,-</u>
Totaal kosten op jaarbasis	461,-

Afvalbak type Depomat

- aanschaf	466,-	
- plaatsen	<u>100,-</u>	
Investeringskosten totaal	566,-	(levensduur ca.10 jaar)

Kosten op jaarbasis:	
- kapitaallasten	83,-
- legen 1x/wk	150,-
- stortkosten 50 x 10 = ½ t x 146,-	73,-
- aanschaf zakjes 4380 st x 0.04	175,-
- vervangen zakjes (werkloon)	50,-
- technisch onderhoud	<u>60,-</u>
Totaal kosten op jaarbasis	591,-

<i>Waardering:</i>	<i>Bammens</i>	<i>Gepp</i>	<i>Depomat</i>
Investing	+	-/-	+
Gemakkelijk plaatsbaar/verplaatsbaar	+	-	+
Exploitatiekosten	+	+	-/-
Capaciteit	-	+/+	-
Milieuvriendelijkheid	-	+/+	+/-
Onderhoudsgevoeligheid	+	+	-/-
Functionaliteit	+	+	+

Conclusie: De investeringskosten van Gepp-bakken zijn hoog. De standaard Bammensbakken lijken het goedkoopst. Daar de Gepp-bakken een veel grotere capaciteit hebben kan in veel situaties met de helft minder bakken worden volstaan. Dat geldt niet in alle situaties, maar een kwart minder Gepp-bakken is reëel. Om tot een goede vergelijking te komen zouden de jaarkosten van Gepp op € 265,- uitkomen. De Depomatbakken zijn uit financieel oogpunt ongewenst vanwege de hoge kosten van leveren en vervangen zakjes. Ook de onderhoudsgevoeligheid van de Depomatbakken is hoog.

Voorgesteld wordt om, indien financieel en logistiek mogelijk, Gepp-bakken toe te passen en in andere gevallen de standaard Bammens afvalbakken met hondensticker.

Bijlage 2

Planning en fasering plaatsen hondenpoepbakken 2007 - 2009

Beschikbare Bammensbakken 1.1 2007:	Magazijn	65 stuks
	Losloopterreinen	<u>35 stuks</u>
Totaal		100 stuks

Nodig 2007:	Losloopterreinen	60 stuks
	Uitlaatstroken	80 stuks
	Diversen	<u>10 stuks</u>
Totaal		150 stuks

Planning te plaatsen bakken 2007 – 2009:

Locaties	Gepp	Bammens	Totaal bakken
Uitlaatstroken	65 stuks	15 stuks	80 bakken
Losloopterreinen	30 stuks	30 stuks	60 bakken
Overige	5 stuks	5 stuks	10 bakken
Totaal	100 stuks	50 stuks	150 bakken

Fasering invoeren hondenpoepbakken 100 st. Gepp en 50 st. Bammens

2007	- plaatsen Bammensbakken nieuw uitlaatstroken en losloopterreinen e.d.	100 stuks
	- herplaatsen Bammensbakken losloopterreinen	50 stuks
	- plaatsen Gepp-bakken MTV wijken, Valeriuskwartier en Westeinde	10 stuks
2008	- nader te bepalen wijken 30 Bammensbakken vervangen door Gepp	30 stuks
2009	- nader te bepalen wijken 60 Bammensbakken vervangen door Gepp	60 stuks

Raming besteding kosten hondenbeleid excl. handhaving

Omschrijving	2007	2008	2009	2010
Communicatie	15.000	15.000	21.000	22.500
Ontmantelen poepstroken/verv. losloopstr.	8.000	-	-	-
Inrichten losloopterreinen	11.000	-	-	-
Onderhoud losloopterreinen (maaïen, klepelen)	-	5.000	4.500	5.500
Bebordingen	1.000	500	500	1.000
Depomatzakjes	1.000	-	-	-
Poepknijpers	1.000	1.000	1.000	1.500
Maaïen poepstroken BTB	2.500	-	-	-
Expl.kstn Bammens bakken	25.253	32.760	24.570	20.475
Expl.kstn Gepp bakken	6.732	9.792	25.092	25.092
Expl.kstn Depomat	4.245	4.245	4.245	4.245
Aanschaf Gepp bakken: kap.lasten	2.569	10.275	25.688	25.688
Vervanging/onderhoud bakken ivm vandalisme	-	-	2.000	2.500
Diversen/onvoorzien	1.757	1.483	1.461	1.556
Totaal	80.055	80.055	110.055	110.055 *

* Er van uitgaande dat ca. € 30.000,- extra middelen beschikbaar worden gesteld voor voorzieningen hondenbeleid m.i.v. 2009.

Bijlage 3

Voorstel losloopterreinen honden 2007

Losloopgebieden op stedelijk niveau:

- A Leeuwarder Bos; gebied met schelpenpaden en zandpaden
Toegang vanaf parkeerterrein vanaf Troelstraweg
- B Groene Ster; n/w, inclusief hondenstranden, voorlopige situatie visie Wielengebied
'oud' hondenstrand e.o. bij Woelwijk, voorlopige situatie visie Wielengebied
- C Froskepolle, betreft gehele eiland periode 1 nov. t/m 15 maart

Losloopgebieden op wijkniveau:

- 1 Rengerslaan; locatie huidige studentenwoningen
Na sloop woningen najaar 2007 bestemmen als losloopterrein
- 2 Bonkevaart Vrijheidswijk; terrein in kader vernieuwing Vrijheidswijk opwaarderen
In 2007 onderzoeken of speelplaats in combinatie met losloopterrein kan worden aangelegd
- 4 W. Lodewijkstraat; berm tussen bomen en spoorstoot
Is nu deels losloopterrein en deels poepstrook
- 5 Potmarge voetpad met bermen nabij Drachtsterweg;
- 6 Aldlân onder Drachtsterbrug
Is nu reeds in gebruik als losloopterrein
- 7 Bosgebied Zuiderburen bij Glinswei; Gebruik zomer 2007
- 8 Kade/terrein z/w Teernserwielen
Wordt inmiddels gebruikt door hondenbezitters
- 9 Terrein tussen Himpenserdyk en Drachtsterweg; betreft schouwpaden e.d.
- 12 Voormalige spoorlijn Stiens; gedeelte Schapendijkje – Vliegbasis, zodra overdracht door NS aan gemeente heeft plaats gevonden (naar verwachting dit jaar)

Losloopterreinen op buurtniveau:

- 3 Schieringerweg; grasveld oostzijde van voetpad
- 10 Wite Finne Goutum; grasveld nabij voetpad van Harinxmakanaal
- 11 Van Loonstraat; bestaande terrein vervalt. Nieuw terrein inpassen planvorming gebied 2007.
- 13 Vijverpark; veld tussen vijver en Karel Doormanstraat
- 14 Vredeman de Vriesstraat; bestaand omheind terrein
- 15 Zamenhofpark; bestaande locatie vervalt; in kader herinrichting park nieuwe locatie vaststellen
- 16 Aggemastate; terrein tussen Aggemastate en Groningerstraatweg
- 17 Rollemastate; terrein tussen Rollemastate en vijver Vondelingweg
- 18 Orionweg; tijdelijke locatie De Hemrik primair bedoeld voor Camminghaburen
- 19 Voetpad Langdeelstraat langs oude Potmarge; tijdelijk i.v.m. bouwlocatie.
T.z.t. ontstaat nieuwe mogelijkheid aan zuidzijde sportveld.
- 20 Abbingapark; omheinde loslooplocatie
- 21 Julianapark; bestaand terrein noord/oosthoek
- 22 Tijdelijk terrein, inmiddels vervallen
- 23 Terrein Middelzeelaan/Zeesterweg; is bestaand losloopterrein
- 24 Westerplantage; terrein westzijde Liuwherne
- 26 Eeltsje Folkertsmawei; veld nabij Dagverblijf Westeinde
- 27 P. Akkermanstraat; voetpad met berm westzijde Westeinde
- 28 Havancklaan; parkeerterrein met grasvelden
Is veiliger alternatief voor huidige bermen Havancklaan